

Tundide päältnuula-
misest.

P. Lapp. ü. kl.

ESTI PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND

Sisu.

1. Matemaatika algk. klassis 1

1888.

1. tund algk. II klassis.

14. nov. 29.

Matemaatika. Õp. pr. Budkovski.

Tunni teem: ühikord ühe laiendamine – põhiteguriks 4.

Sissejuhatusena seletab õpetaja jutukese puusepast, kes tegi rängerõõle rattaid.

Hakati arvutama, mitu ratast ta pidi tegema ühele vanxrile, 2, 3, jne. kuni 10-nete. Arvutamine toimus arvulaudade abil. Seda arvutamist korraldi veel, siis hakati 40-nest tagasi arvutama, hiljem ka võeti arve segamini. Küllalt arvutatud, hakati seda korraast rihkudesse kandma järgmisel kujul:

$$\begin{array}{ccc} 4 & + & 4 & + & 4 & + & 4 & + & \text{jne.} \\ \begin{array}{c} 8 \\ 2 \cdot 4 \end{array} & & \begin{array}{c} 12 \\ 3 \cdot 4 \end{array} & & \begin{array}{c} 16 \\ 4 \cdot 4 \end{array} & & & & \end{array}$$

taja tahvilil.

Kes lõpetanud selle töö, sai arvutamiseks kaarti läbiõetu arvude korrutamise pääle, millised sisaldasid ka äsja õpe-

tut 4-ja tulpa. Arvutamine kaartidelt kehtis tunni lõpuni. Koduseks ülesandeks jäi kaartide lõpetamine. Soorijad said ka lisakaarti.

2. tund algk. II klassis.

Emakeel. 6p. pr. Davel.

Tunni teem: mardid.

Tund algab kodusõpitud luuletise "Mardisandid" ettekandmisega. Esiti deklameerib üks õpilane, hiljem kantakse see ette ka klassiga, kusjuures jagunebse mardisandideks ja pererahvaks.

Järgmisena loetakse ette üksikuid kodutöid (üks lugemispala mitmesuguste muudatustega ja ümbertöötamisega).

3. tund algk. II klassis.

Eseluigeldatud tunni jätkamine.

Tund algas võidu lugemisega. Võistlusi nimelt kaks rühma. Vigade parandamine

sündis siis, kui teatar õpilane oli oma osa lugenud, et tehtud ja tähele pandud riga mitte unustada, võeti abiks sõrmed, mis siis rigade peale laotati. Tihti juhtus siiski, et riga oli ununenud ehk moondunud.

Edasi töötati kolmes rühmas. — Esimene rühm luges läbi jutu „Kasper ei õppinud midagi“ ja pidi loetu järele kirjutama temale: Mida õppis Kasper esimese, teise, ja kolmanda ja neljanda nelja aasta jooksul. — Teine rühm luges läbi jutu „On val aega“. Õpetaja oli juba enne tunde kirjutanud samast tükist katke ebaõiges sõnade järjekorras ja neil tuli see õieti vihkku kanda, Raskuste puhul oli abiks õpetaja. — Kolmas rühm kirjutas tahvilt väikest jutustust mida pidid täiendama oma klami õpilaste nimede kirjutamisega. Viimaste algus-tähtedele tulid jooned alla tõmmata. Õpilased võisid kasutada ka seinal olevat õpilaste nimestikku. Raskemad ja mitte eesti nimed oli õpetaja juba jutustuse ära paigutanud, et nende kirjutamisel vigu ei teinud.

Esimene rühm lõpetanud oma töö, sai uueks ülesandeks lugeda läbi üks jutt ja mõelda küsimusi selle kohta.

Kõik lõpetanud oma töö loeti igast rühmast mõni töö ette, millega lõppes ka tund. Üldiselt peab tähendama, et rühmade töötamine oli hästi organiseeritud.

Märkeid konverentsilt.

1. II klassi maateadus peab lähtuma oma lähema ümbruse (kooli, süüsi linna, maakonna jne) tutvumisest.
2. I klassis tuleks tarvitada juba kindlasti sümboliseid aluse ja kõrguse tähistusi - a ja h.
3. Koduloolise vaatluse kokkuvõtted tuleksid teha seotud kõnes üksikmõistete koondamisel üldmõistete alla. Koduloolist vaatlust võiks kasutada väga hästi ka imameele kirjandites.
4. Sageolasti võivad õpilased ^{väga hästi} tutvustusele küsimusi esitada, kui sellena ainult vastav korraldus ja luba antud, see arendab õpilaste küsimisoskust ja

õigustab ka õpetaja vahelkõsimuse.

5. Eriti vöörkale tundidel tuleb rõhutada kõvas-
ti ja selgelt hääldamist.

6. Kõrvaliste vigade parandamine sündigu igas õpetaja poolt läbiwaadatud vihus. Korduvad ja tüükilised vead seletab õpetaja enne vihmade kätteandmist (kõik õpilased on siis tähelepanelinud). Et vigade parandamiseks mitte palju aega raisata, peab õpetaja parandus selge, arusaadav ja vea kildmine õpilasele kättesaadav olema.

24
H. XII. 23

Kasvatustööd nõuded.

1. Õpetaja peab õpilase tööd tunnustama, aga mitte kiitma.
2. Õpilastelt tuleb nõuda järjekindlalt kõvasti ja selgesti rääkimist, selleni andku ka õpetaja ise eeskülv.
3. Kuid nõutakse õpilaste puistuseistamist, lastagu neil siis seda korralikult pingist väljaseistates teha.
4. Õpetajal on vajalik kontrollida ja jälgida õpilaste iseseisvalt töötamist, see ei tohi sündida aga pää juure ajamisega raud õpetaja peab mõõdaminnis töö käiku juhtuma.
5. Õpetaja peab ise kõvasti ^{ja selgest} rääkima ja järjekindlalt seda ka õpilastelt nõudma.

General remarks

1. The first part of the book is devoted to a general survey of the subject.
2. The second part is devoted to a detailed description of the various forms of the disease.
3. The third part is devoted to a discussion of the causes of the disease.
4. The fourth part is devoted to a discussion of the treatment of the disease.
5. The fifth part is devoted to a discussion of the prevention of the disease.
6. The sixth part is devoted to a discussion of the prognosis of the disease.
7. The seventh part is devoted to a discussion of the history of the disease.
8. The eighth part is devoted to a discussion of the literature of the disease.
9. The ninth part is devoted to a discussion of the statistics of the disease.
10. The tenth part is devoted to a discussion of the social importance of the disease.

Ülddidaktilisi nõudeid.

Õpetaja peab tunnole ja ainele kaasa elama!

1. Individuaalse töötamisviisi juures on lubatud, et ühed näiteks loevad, kuna teised soori järele kirjutavad, joonistavad jne. Tuleb ainult silmaspidada, et õpilased ühekülgset tööd ei teeks.
2. Vastuste kõrvasisse ütlemise asemel võiks õpilased need paaberile kirjutada ja siis õpetajale anda. Salajane vastuste teadaandmine on tarvilik, et nii ka pikksamisi mõttejalt võimaldada iseseisvalt töötamist.
3. Koduste tööde läbivaatamine on soovitatav teha tunni algul, ehk siis tarviduse korral tunni lõpul. Täielik kontroll kirjutatu suhtes sünnib õpetaja kodus.
4. Mida noorem õpilane, seda sagedamini juhtub, et kirjutab ühte kuna loeb teist. Selle ärahoidmiseks tuleb nõuda õpilastelt tähelepanelikku täpilugemist, mis ta kirjutab.
5. Näiteid tahvile kirjutada ainult minimaalne arv, mis muudugi oleneb aine raskusest, et mitte ilmaaegu aega kulutada.

6. On midagi klassis läbiharutatud või vaa-
delatud, tuleb õpetajal teha tervikun-
haarav kokkuvõte.
7. Puhatusi: „vaata“, „leia“, „näita“ jne. tuleb
täiendada lähima seletusega: „värvi“
„suurust“, „kui“, „aega“.
8. Ülesanded tuleb esitada rahulikult ja
aeglaselt, et õpilased saaksid kujustlu-
se töö nägust. Tuleb töö tabelina teha ja on tar-
vilik tahvliks esmujär-
9. Töötades ühe rühmaga, tuleb pidada
silmas ka teisi rühmi.
10. Tahvli tuleb jagada praktiliselt, et
sinna tehtud töö oleks selge ja üle-
vaatlik.
11. Tahvli kirjutada võimalikult keskele,
et kõik paremini näeksid.
12. Arvatult ei tarvitse lasta õpilastel tah-
vi juure joonata või ette koguneda.
13. Kirjutamisel tehtud viga tuleb kustu-
tada ja silmapaistvama vriidliga
õige kuju asemele kirjutada.
14. Kirjutamine tahvli olgu selge ja korra-
lik.

Järg lhn. 13.

Didantilisi nõudeid üksikute õppe- ainete kohta.

3manceel.

1. Kirjanditens teeme on soovitar lasta õpilastel endil nimetada ja õpetajal ainult tarviduse korral nende kõrvalle.
2. Lugemisel ettetulevaid vigu võib parandada: 1. kohe rea tegemise korral, soovitar nooremal astmel, kus vigade meeldepidamine teeb raskeusi, 2. lugemise lõpul (vanemal astmel, kuid vahelduseks ka esimest).
3. Sõnaesitletamisel tuleb lähtuda sõna algvormist ja tarvitada seda lauses.
4. Noorematel õpilastel ei tule lasta tavalat liiki sõnu üksimult välja kirjutada, vaid terved laused ja need sõnad ainult ära märkida (allakrüpsustada), kuna nad ei suuda veel leida sõna algvormi.
5. Võidu lugemisel märkida üles vigade arv aga mitte tarvitada märkide koondamist.

6. õpetaja peab ise ilmekalt lugema ja
 sedar na õpilastelt nõudma.

94

Matemaatika.

1. Ülesannete koostamisel on soovitatav tarvitada järgmisi vorme (järjestatud raskuse järjenorras): 1. on antud aine ja tuleb leida arvud, 2. kui on antud arvud ja ise tuleb leida aine ja 3. kui ülesanne tuleb vabalt koostada.
2. Ülesannete esitamisel tuleb rõhutada arve raskemal korral nad koguni tahvile kirjutada.
3. Kui ülesannete vastused on väga erinevad, siis mitte õige sabast kinni harrata, vaid lasta õpilastel ise õige väär tunda.
4. Ülesandeid lastagu lahendada võimalikult iseseisvalt ja vastuseid nüsitagu mitmelt, mitmelt.
5. Klassis päästarvutamise harjutus võib sündida ainult rühmade kaupa, kus õpilaste võimed seosuites enamvähem sarnased, ehk siis säada üles arvutamise täibelsid, või ise mõni hulk neid tahvile kirjutada ja õpilased lahendades kirjutavad ainult vastused

publereile mida õpetaja hõlgem kontrollib.
Nii see töö võimaldab ka pikaldasemalt
mõttegail töötada ja ei laseks ka kü-
nelt arvutajate tööd.

JK

Kodulugu.

1. Vaateldav objekt olgu kõigile nähtav ja korralik.
2. Koduloolisele vaatlusele peab järgnema kokkuvõte, mille lihtsamaks võtteks on ühiskondlike tegevuste koostamine üldmõistete alla. Siiski võib läbitöötatud ainet tarvitada ka emakeele tunnis kirjandina.
3. Üleliigsed nähtused ja muu kraam tuleb katsetamise ajaks laualt kõrvalt panna, et nad ei segaks.

Maateadus

1. Kaardil näidata, nimetades kohti nimega või väikese seletusega, aga mitte "siin".
2. I ja II klassis on veel kaardi lugemise oskus võrdlemisi väike, seepärast peaks selle kohta ülesanded hästi lihtsaks olema.
3. IV klassi maateadus peab lähtuma oma lähema ümbruse (kooli - linna - maakonna jne.) tutvumisest.

Võõrkeel.

1. Tunnis tuleb rääkida võimalikult õpetatavas keeles.
2. Õpetaja pöörab tõsist tähelepanu hääldamisele.
3. Kute sõnade puhul antagu neile sisu mõndast sete asjade ja liigutustega, kui see vähegi võimalik. Kute sõna tuleb rõhe ka tahvile kirjutada.
4. Tuleb nõuda eriti rõvasti ja selget hääldamist.

Võimlemine.

1. Kärsuste puhul tuleb enne anda alkäsk: parem - paus - pool.

Laulmine.

1. Päärõhku tuleb panna ühislaulule.

Ülddidantilisid nõundeid.

(lühg.)

15. Sagedasti võivad õpilased väga hästi ka ise üksteisele küsimusi esitada, kui selleks ainult vastav korraldus tehtud ja luba antud. See arendab õpilaste küsimisoskust ja õigustab ka õpetaja vahelküsimusi.
16. Keelaliste vigade parandamine sündin igas õpetaja poolt läbivaadatud vihus. Täielikult ja kindlaid viig seletab õpetaja enne vihkude kätteandmist (kõik õpilased on tähelepanelikud).
17. Sõnade seletamisel ei tohi tulla ette: "mis tähendab?".
18. Tunnis tuleb poolteist korda ^{õpetajal} energiat enam tarvitada kui muidu. *if*

Oleks võinud veel rohkem 14. 11. 30
märkmeid olla.

